

FONS MACIÁN

Barcelona, 1929 – 1976

FILMOTECA DE CATALUNYA

Àrea de Documentació – Biblioteca de Cinema

Taula de continguts

1. Descripció del Fons Macián.....	3
2. Quadre de classificació.....	8
3. Inventari.....	14
4. Annex. Historia dels Estudios Macián.....	15

1. Descripció del Fons Macián

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

Codi de referència:	CAT XXX BCN Filмотeca de Catalunya Macián LL/12
Nivell de descripció:	Fons
Títol:	Fons Macián
Data:	Dates de creació: 1961 -1977 Dates d'agregació: 2019
Volum i suport:	18 capsos, paper, dibuixos i fotografies

ÀREA DE CONTEXT

Nom del productor: Francisco Macián

Història del productor:

Francisco Macián i Blasco (Barcelona, 1 de novembre de 1929 - 24 d'octubre de 1976) va ser un dibuixant i tècnic que va destacar en l'àmbit del cinema animat infantil i el cinema publicitari.

Fill de pare murcià i mare valenciana, Francisco Macián va néixer el 1929 a Barcelona, al barri d'El Poble-sec. Des de ben petit, Francisco va mostrar dots artístiques, ja que li agradava molt el dibuix i, també, juntament amb els seus dos cosins Àngels i Gilberto Soriano, era molt aficionat al cinema. Aquesta afició venia donada per la zona de Barcelona on vivia la família, al costat del Paral·lel, ple de teatres i cinemes. D'aquesta manera Macián va començar a interessar-se pel cinema i a aprendre'n, i va descobrir quina era la seva vocació; ajuntar les seves dues passions, el dibuix i el cinema, a través de l'animació.

Entre els anys 1947 i 1956 Macián va fer les seves primeres historietes i còmics. Totes elles estaven protagonitzades per personatges femenins o per animalons de formes antropomorfes i es publicaven a revistes de caràcter infantil i juvenil femení. Alguns dels seus primers personatges són Chiquita, Chelito o 'Violeta y sus amigos' publicats a el 'Gran Alamanque de Florita' o Cangurete, Alcotán, Lupita i Topolino publicats a 'Cuentos de Hadas'.

Durant aquesta etapa, però, Macián va conèixer a Jaume Papasseit amb qui va començar a iniciar-se en el món de l'animació i va fundar [Estudios Macian](#). La primera pel·lícula d'animació que es coneix de Francisco Macián va ser '*Conejín y la zanahoria*'. La va fer amb Papasseit com a encàrrec per part de la casa Saludes de València. De tota manera, la primera experiència professional en el món de l'animació va venir de la mà de la producció *Sueños de Tay-Pi*, on Macián

hi va treballar en qualitat de dibuixant intercal·lador. La pel·lícula es va estrenar l'any 1952 després d'una llarga i complicada producció i la rebuda per part del públic no va ser gaire satisfactòria.

L'any 1953 l' 'Asociación de Dibujantes Españoles' va organitzar un homenatge a Walt Disney on Francisco Macián va actuar com a principal representant i presentador de l'esdeveniment. Va ser un acte important per la indústria de l'animació espanyola, ja que mai abans s'havien reunit tantes personalitats del sector. Durant la nit es van fer una sèrie de projeccions de l'animador nord-americà com la *Blancaneus* o la *Ventafocs* i altres documentals de Disney. Es va fer entrega d'un diploma dedicat a Walt Disney que, més tard, ell mateix va respondre amb una fotografia dedicada a l'ADE.

Dos anys més tard, el 1955, Macián i Papasseit funden DIBSA (Distribuidora Internacional de Dibujos, SA.), el seu primer estudi d'animació, que va estar dedicat al cinema i a la publicitat. La creació d'aquest estudi va coincidir amb la fundació d'altres a Barcelona i Madrid, com els *Estudios Moro*, amb qui Macián va col·laborar, però també amb l'arribada de la televisió a Espanya. A més, durant la dècada dels anys 50 també van aparèixer diferents festivals internacionals de cinema publicitari com el de Cannes, el de Venècia o el de Sant Sebastià on el nom de Macián començava a fer-se un lloc gràcies als seus espots i filmets. Alguns dels seus treballs més reconeguts van ser l'espot '*Aureo Musical*' i '*Sinfonía del cacao*' de la marca Cola-Cao.

Al 1964, dotze anys després de la última pel·lícula d'animació feta a Catalunya, va sorgir l'oportunitat de fer una nova producció basada en els contes de Hans Christian Andersen i la família televisiva de moda d'aquella època, els Telerín, que s'anomenaria '*El mago de los sueños*' (1966). El llargmetratge estaria format per sis seqüències on es veuria com un mag explica un conte per anar a dormir a cada un dels sis fills de la família. Com és habitual a les pel·lícules d'animació, el film comptava amb números musicals que juntament amb la banda sonora del film van ser interpretats per artistes de primer nivell de l'època com Josep Solà, per a la música, i cantants com Andy Russell o Teresa María. Finalment, es va estrenar el 16 de desembre de 1966 i la rebuda va ser d'allò més bona a Espanya i a l'Amèrica llatina, però a la resta d'Europa no es va poder estrenar degut a l'aïllament internacional causat pel franquisme.

Paral·lelament a '*El mago de los sueños*', Macián portava anys treballant en un dels projectes al qual va dedicar-hi més temps, '*Candelita*'. Es tractava d'una versió dels pastorets que mai va arribar a fer-se realitat per la falta de productors interessats en el projecte. En aquesta línia, varen ser altres els projectes que no van arribar a veure la llum o posar-se en marxa. Els pocs que hi ha documentats són la sèrie còmica '*Keystone cops*', els drets de la qual varen ser comprats als Estats Units o el llargmetratge '*Plip*', que havia de combinar imatge real amb els dibuixos de '*Tom & Jerry*'.

L'any 1968 va arribar el seu gran invent, l'M-Tecnofantasy. Francisco Macián sempre havia intentat estar a l'avantguarda dels nous mètodes d'animació i, en aquest sentit, va ser un pioner a l'estat espanyol amb l'M-T, un aparell que

aconseguia convertir en dibuix les imatges que havien estat rodades amb una càmera convencional. El que permetia aquest invent era un resultat similar a la vinyeta de còmic, però amb un moviment de la imatge molt més natural que l'animació feta a partir de dibuixos. Els dos documents que registren l'M-T són la patent del mateix i el llibre '*M-Tecnofantasy, prologo a una nueva expresi3n de la imaginaci3n creadora*' (Francisco Maci3n, 1969).

Tot i la revoluci3n que podria haver significat aquest invent, Maci3n nom3s va poder aplicar-lo en cinc ocasions, dues pel·l3cules, dos films publicitaris del licor *Pil3 43* i un curt que va servir per provar l'M-T. La primera pel·l3cula on va apar3ixer va ser '*Dame un poco de amoor...*' (Jos3 M. Forqu3, 1968), en una seq3ncia on apareix el grup musical *Los Bravos* acompanyada per la seva can33 '*Bring a little lovin*'. Per3 on Maci3n va poder aplicar l'M-Tecnofantasy amb total llibertat va ser a la seva pr3pia pel·l3cula, l'3nica que va fer fora de l'animaci3n, '*Memoria, las bestias no se miran al espejo*' (Francisco Maci3n, 1978). Era una pel·l3cula de ci3ncia-ficci3n, camp en el que Maci3n hi estava molt interessat, ambientada a l'any 2000 i que explica la possibilitat de transferir la mem3ria d'un cervell a un altre. Tot i no ser un 3xit de taquilla va tenir cert reconeixement per part de la cr3tica degut a la innovaci3n t3cnica que utilitzava.

Finalment, Francisco Maci3n va morir l'any 1976, als 46 anys. Vint-i-cinc anys despr3s de la seva mort, ASIFA-Catalunya li va fer un homenatge per tal de recordar la seva traject3ria i la seva implicaci3n per posar al mapa l'animaci3n que es feia a Catalunya.

Hist3ria arxiv3stica:

El fons correspon a la documentaci3n generada per Francisco Maci3n en el desenvolupament de la seva activitat professional i ha estat sempre a les seves mans, fins la seva mort, quan va passar a mans de la seva fam3lia.

Dades sobre l'ingr3s:

La primera part va ser donada per la seva v3dua. Posteriorment, el mar3 de 2019, les seves filles S3nia i Maite Maci3n es van posar en contacte amb la Filmoteca de Catalunya a trav3s de Jordi Artigas per donar la resta de material que hi havia al pis familiar de Sitges.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

Abast i contingut:

El fons Maci3n recull documentaci3n produ3da per Francisco Maci3n durant l'exercici de la seva activitat professional, relativa als seus films i a la realitzaci3n de spots publicitaris, com tamb3 documentaci3n relacionada als estudis en els que va treballar, els Estudios Maci3n i Moro, i la seva etapa en la doc3ncia.

Tot i que tamb3 podem trobar documentaci3n personal relativa a la seva infantesa i a la seva vida privada. Cal destacar tamb3 la documentaci3n relativa al seu invent M-Tecnofantasy.

Per tant podem considerar que aquest fons és una important font d'informació per a l'estudi del cinema d'animació català i espanyol, tant pel que fa a l'estudi de la professió com per a l'estudi de les productores d'animació de l'època. A més, de proporcionar informació de caire més personal sobre el dibuixant Francesc Macián.

Sistema d'organització:

El fons ha estat organitzat d'acord al quadre de classificació funcional que s'ha elaborat per a estructurar i organitzar la documentació i es pot trobar al següent enllaç: [2. Quadre de Classificació](#)

Informació sobre avaluació i tria:

No s'ha realitzat cap actuació d'avaluació i tria.

Incrementos: No es preveuen.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

Condicions d'accés:

Documentació de lliure accés amb finalitat d'investigació. Per consultar la documentació, serà necessari visitar la biblioteca amb petició prèvia dels documents i cita concertada.

Condicions de reproducció:

La reproducció de documents s'ha de dur a terme d'acord amb les normes de la Biblioteca del Cinema.

Llengües i escriptures dels documents:

Predomina el castellà.

Característiques físiques i requeriments tècnics:

En general, la documentació presenta un bon estat de conservació.

Instruments de descripció:

S'han confeccionat tres instruments de descripció: la fitxa NODAC del fons, el quadre de classificació i un inventari inicial.

ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

Documentació relacionada: A la Biblioteca FilmoTeca de Catalunya també es conserva el fons de la empresa d'animació publicitària LL/62 Full Animation, dirigida per David Cid. Aquest fons conté alguns dels treballs publicitaris realitzats per Estudios Macián (1957 a 1974).

A més a més, també disposem d'una fotografia de Francisco Macián Blasco treballant al seu despatx al fons LL/73 Cirici Pellicer.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

Autoria i data(es): Carlota Rodríguez Guardé i Laura Jurado, novembre de 2022

Fonts:

- La pròpia unitat de descripció.
- Rodríguez Escudero, Susana. *El dibujo animado en España hasta 1975: Los estudios Macián y proyectos cinematográficos de Francisco Macián*. Universidad Complutense de Madrid, Madrid. 2017 [en línia]. [consulta: 26 d'octubre de 2022]. Disponible a:
<<https://eprints.ucm.es/id/eprint/42013/1/T38607.pdf>>.

Regles o convencions:

Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Subdirecció General d'Arxius i Associació d'Arxivers de Catalunya, 2006.

2. Quadre de classificació

FILMS

1- EL MAGO DE LOS SUEÑOS

1. Dibuixos
 - Dibuixos originals
 - Fotos de dibuixos
 - Dibuixos (còpies)
 - Transparències de dibuixos
 - Col·lecció de dibuixos artístics de la pel·lícula
2. Difusió i promoció: material per a fotoleds
3. Difusió i promoció: cartells i fullet
 - Correspondència
 - Material promocional
 - Cartells
4. Merchandising
5. Fotografies
6. Aparicions en premsa i publicacions
7. Abast internacional
8. Premis i altres

2- Candelita 1/2

1. Llibre “Candelita, un film de Francisco Macián”
2. Sinopsi i presentació del film
3. Guió A
4. Guió B
5. Guió C
6. Guió D
7. Diàlegs, altres continguts del guió i sinopsi de seqüències i temps
8. Disseny de personatges i escenaris (Pla I – Pla XXXI)
9. Disseny de personatges i escenaris (Pla XXXI – Pla XLII i altres)

3- Candelita 2/2

1. Fotografies de dibuixos: personatges
2. Fotografies de dibuixos: escenaris
3. Storyboards 1
4. Storyboards 2
5. Storyboards: esbossos
6. Enquadrament d'escenes
7. Partitures per a piano
8. Fulls diversos sense context
9. Divulgació i promoció
10. Fotografies, dedicatòries i correspondència

11. Documentació legal-administrativa

4- Memòria 1/3

1. Inicis i síntesi de l'obra
 - Manuscrit primari sobre l'obra
 - Documents mecanoscrits
 - Síntesi de l'obra
 - Síntesi de l'obra (versió completa)
 - Síntesi de l'obra (incompleta)
2. Guió
 - Guió (versió A)
 - Guió (versió B)
3. Tràiler: seqüència
4. Esbossos de seqüències
 1. Esbós de seqüència (p. 3-27)
 2. Esbós de seqüència (p. 1-8 i 17)
 3. Esbós de seqüència 30 (p. 1-15)
 4. Esbós de seqüència 39 (p. 1-20)
 5. Esbossos de seqüències diverses
5. Esbossos de Jesús Blasco (fotocòpies)
 - Personatges
 - Espais i altres
 - Dibuix de Cuto i targeta de contacte de Jesús Blasco
6. Material de tècnica M-Tecnofantasy
7. Crèdits, contractació i documents sobre els actors
 - Crèdits
 - Contractació
 - Documents sobre els actors
8. Organització de l'equip tècnic
9. Calendaris de rodatge
10. Rodatge
 - Full de referència dels escenaris
 - Reunió d'equip
 - Fulls de treball diversos
11. Anotacions manuscrites diverses
12. Efectes de so. Elaboració del pròleg (correspondència)
13. Comptabilitat i gestió econòmica
14. Promoció
15. Aparicions en premsa
16. Fotografies amb dedicatòria manuscrita de Fernando Sancho
17. Qüestions legals
18. Retalls de premsa de consulta diversos

5- Memòria 2/3

1. Fotografies d'escena. Pedro Díez i Pat Johnson
2. Fotografies d'escena. Pedro Díez
3. Fotografies d'escena. Pat Johnson
4. Fotografies d'escena. Experimentació individus 1, 2, 3, 4
5. Fotografies d'escena. Infermers i altres
6. Fotografies d'escena. Calbs al vaixell
7. Fotografies d'escena. Fernando Sancho i William Layton
8. Fotografies d'escena. Escenes diverses i contextos no identificats
9. Fotografies de rodatge

6- Memòria 3/3

1. Fotografies d'equip
2. Fotografies de caracterització
3. Fotografies d'exterior
4. Fotografies d'acte de reconeixement a Fernando Sancho
5. Fulls de contactes 6x6 i positius 6x6
6. Fulls de contactes 135
7. Informes del laboratori de cinema amb fotogrames de prova

7- Keystone cops

1. Keystone cops originals
2. Correspondència amb Eddy Le Veque
3. Projecte d'Estudios Macián
4. Maquetacions amb acetats (enganxats, en mal estat)
5. Altra documentació relacionada

8- Produccions menors

1. Spots publicitaris
 - a. "Áureo musical" (vi Áureo)
 - b. "Sinfonía del cacao"
 - c. "Sol de Andalucía"
 - d. "Sinfonía del color"
 - e. "La danza de las cuchillas"
 - f. "Aurora 88"
 - g. "Sinfonía escarlata"
 - h. "El secreto de la jalea real"
 - i. Licor Pilé 43 (1976)
 - j. Spots publicitaris no identificats
2. Altres projectes d'animació
 - a. "La Biblia" (1962)
 - b. "Laurel & Hardy" (projecte, 1967)
 - c. "Dame un poco de amoor..." (1968)
 - d. "Testimonio": projecte amb Chapalo Films (José Luis Saenz de Heredia, 1976)

- e. "Pepe y la mosca"
- f. "Arsa y olé"
- g. "Flipo"
- h. "Plip"
- i. "Marcelino en el cielo"
- j. "Pescado o..."
- k. No identificats

9- Documentació personal i inicis en el dibuix

1. Documentació personal
2. Biografia
3. Documents post-mortem
4. Etapa infantil (1942 - ?)
5. Inicis en la historieta (1947 - ?)
6. Macián i Papasseit (1958 - 1962)
7. Dibuixos no identificats

10- Estudios Macián i Moro

1. Documentació administrativa
2. Contracte amb DIPPSA
3. Projectes amb Cinespaña
4. Dossier de produccions
5. Anotacions de treball i material
6. Difusió i comunicació
7. Fotografies
8. Mudança no identificada
9. Correspondència internacional
10. Correspondència nacional
11. Promoció, publicitat
12. Material institucional
13. Documents interns de l'equip
14. Moro-Macián

11- Esdeveniments i viatges (Europa)

1. Esdeveniments a Europa (1954-1962)
2. Esdeveniments a Europa (1963-1967)
3. Esdeveniments a Europa (1968-1976)
4. Esdeveniments i viatges no identificats
5. Esdeveniments organitzats per Macián

12- Esdeveniments i viatges (Amèrica) i Reculls d'exemplars i obres d'animació

1. Esdeveniments EEUU
2. Exposition Mondiale du Cinéma d'Animation (Montréal 1967)
3. Mèxic, Perú i Argentina

4. Esdeveniments i viatges no identificats
5. Reculls d'exemplars i obres d'animació (Europa)
6. Reculls d'exemplars i obres d'animació (Amèrica)
7. Obres d'animació (Amèrica): Cinema Center Films

13- M-Tecnofantasy i Ani-program

1. Xerrada audiovisual per al "Prólogo de la nueva expresión cinematográfica M-Tecnofantasy"
2. Projecte M-Tecnofantasy
3. Producció obra "Prólogo a una nueva expresión de la imaginación creadora"
4. "Las cadenas" o "Prom". Primer llargmetratge M-Tecnofantasy
5. Altres projectes
6. Ani-program

14- Projectes associatius

1. Club DHIN: documents sobre el funcionament del club
2. Club DHIN: documentació de cada dibuixant
3. "Homenaje a Freixas"
4. Asociación de Dibujantes Españoles
5. Park Blanc S.A. (1972)
6. Agrupación Sindical de Guionistas Españoles
7. Altres il·lustradors

15- Correspondència, dedicatòries i felicitacions. Premsa

1. Correspondència personal
2. Correspondència professional
3. Aparicions de Macián en premsa i publicacions
4. Premsa sense menció Macián

16- Escrits

1. Prólogo "Las imágenes no existen"
2. "Historia y técnica de los dibujos animados"
3. "El dibujo animado español"
4. "Epitafio a una etapa artesana"
5. "Las películas de dibujos animados"
6. "Síntesis de la imagen inexistente" (1973)
7. "El cine de animación "out of USA""
8. "El padre de la ciencia ficción: Julio Verne"
9. "La pequeña historia de un film de dibujos animados"
10. "El dibujo animado en la historieta"
11. "Manifiesto de la imagen animada"
12. "Diccionario-archivo de los dibujos animados"
13. "Ensayo sobre el proceso evolutivo del dibujo caricatura"
14. "El hombre perfecto" (cuento)

15. “La balada de las mariposas”
16. Llibre “Notas (clasificadas)”
17. Obra no identificada
18. Fotos per al llibre sobre dibuix animat
19. Possible disseny d’una obra no identificada
20. Escrits i notes diversos no identificats

17- Docència 1/2

1. “Escuela por correspondència”
2. “Arte y técnica del dibujo animado” (1965-1966)
3. “Cursillo de animación” (1970-1971?)
4. “Imagen animada” (EMAV, 1971-1972?)
5. “Imagen animada”

18- Docència 2/2

1. “Cursillo informativo de la imagen animada” (1973)
2. Plan de estudios “Cultura de la imagen...” (1970, 1972...)

3. Inventari

Contingut	Topogràfic
El mago de los sueños (1966)	LL12_01
Candelita (1958)	LL12_02-03
Memoria (1978)	LL12_04-06
Keystone cops	LL12_07
Produccions menors	LL12_08
Documentació personal i inicis en el dibuix	LL12_09
Estudios Macián i Moro	LL12_10
Esdeveniments i viatges (Europa)	LL12_11
Esdeveniments i viatges (Amèrica) i reculls d'exemplars d'animació	LL12_12
M-Tecnofantasy i Ani-program	LL12_13
Projectes associatius	LL12_14
Correspondència, dedicatòries i felicitacions. Premsa	LL12_15
Escrits	LL12_16
Docència	LL12_17-18

4. Annex. Historia dels Estudios Macián

Els Estudis Macián (Barcelona, 1955 – 1972) especialitzats en anuncis d'animació, van ser fundats per Francisco Macián i Jaume Papasseit.

En els seus començaments els estudis es dediquen en exclusiva a la realització de spots publicitaris. Molt aviat signen un contracte amb *Movierecord*, però no tenen dret al fet que el seu nom aparegui en els rètols dels espots. Aquesta condició afortunadament canvia, i uns dels primers anuncis que donen fe d'això són una sèrie per a productes Philips '*Parejas Famosas*' probablement de 1957.

En aquesta primera època comptaven amb gent com Robert Segura, José Mira o Julio Taltavull. El primer spot del qual es té referència amb certesa, gràcies a la repercussió que va tenir, és el realitzat per a Vi Atureu '*Aureo Musical*' (1956). Ja en ell s'observen les inquietuds de Macián per experimentar i anar més enllà de la simple imatge animada, a més del seu gust per la música. Un altre anunci realitzat per Francisco Macián que va suposar un gran impuls, encara que en aquest cas no es va realitzar amb dibuixos sinó que va utilitzar objectes animats amb la tècnica del Stop Motion, va ser el d'Oncle Pepe '*Sol de Andalucía*' (1959), que va aconseguir el primer premi en la categoria de Models Animats en el prestigiós Festival de Cannes d'aquest mateix any. L'any 1958 van realitzar '*La canción del Cola-Cao*' per a Cola-Cao, que és sens dubte un dels més recordats d'aquesta època. El single ja sonava anteriorment a la ràdio, així que donar-li vida a la lletra en dibuixos animats no va poder tenir major acolliment. Els espectaculars fons de l' '*África tropical*' van ser a càrrec de Miquel Pellicer Esteban.

A més de la publicitat, altres treballs que es podien encarregar en els Estudis eren els títols de crèdit de les pel·lícules. De 1961 és la capçalera de la pel·lícula '*Los Castigadores*' (Alfonso Balcázar). En 1963 són els encarregats dels títols de la pel·lícula '*A tiro limpio*' (Francisco Pérez-Dolz). En una animació molt simple en la qual els noms apareixen sobre el recorregut de les bales que disparen unes elegants metralleres. En 1970 es realitza la portada de '*Las piernas de la serpiente*' (Joan Xiol Marchal), en la qual s'intercalen petits relats de les històries de la bicicleta narrats per Cassen amb els títols de crèdit.

Els Estudis Macián van fer fallida poc després de finalitzar '*El Mago de los sueños*', i gairebé tot el que allí hi havia va ser embargat o recollit per un drapaire. Ja en 1971, i amb els estudis dissolts, Macián es va encarregar dels títols de crèdit de la pel·lícula '*El ojo del Huracán*' (José María Forqué), encara que en aquest cas concret no són dibuixos animats, sinó cartells estàtics.